

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/05119-1
Saksbehandler Elisabeth H Mathisen

Utvalg	Møtedato
Hovedutvalg for samferdsel og mobilitet	04.02.2025

Innspill til trafikkpakke 1 Sør - persontogtilbudet fra Agder fylkeskommune

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

Agder fylkeskommune oversender dette vedtaket til Jernbanedirektoratet som innspill til kommende trafikkpakke 1 og til arbeidet med ruteplan for 2026:

1. Agder fylkeskommune understreker at to-timers frekvens på Sørlandsbanen må prioriteres.
2. Agder fylkeskommune er opptatte av å sikre dagens stoppstruktur på Sørlandsbanen og Arendalsbanen.
3. Agder fylkeskommune mener at redusert reisetid, økt regularitet og punktlighet vil øke togets konkurranseevne og må prioriteres.
4. Agder fylkeskommune påpeker at tilgjengelig og stabil digital infrastruktur på hele strekningen mellom Stavanger og Oslo er avgjørende for at toget skal være en reell konkurrent mot andre reisealternativer.
5. Agder fylkeskommune anmoder togoperatøren til å ha dialog med Agder kollektivtrafikk om tilbringertjenester, billettering, takster, priser og reisegarantier.
6. Agder fylkeskommune er opptatte av at arbeidspendlere vest og øst for Kristiansand har et reelt tilbud på hverdager.
7. Agder fylkeskommune ber togoperatøren om å ta initiativ til møter med fylkeskommunens reiselivsgruppe for å se på markedsføring og reisepakker knyttet til destinasjoner på Sørlandet

Vedlegg

Referat innspillsmøte Trafikkpakke 1 10. januar
Innspillsmøte trafikkpakke 1

[Rutetabell for Arendalsbanen fra 15. desember 2024](#)

[Rutetabell for Sørlandsbanen Oslo-Stavanger og Stavanger-Oslo fra 15. desember 2024](#)

Sammendrag

Jernbanedirektoratet har bedt Agder fylkeskommune om innspill til persontogtilbudet på Sørlandsbanen inkludert Arendalsbanen og Jærbanen. Agder fylkeskommune er opptatt av persontogtilbudet skal være godt og forutsigbart for innbyggerne i Agder. For at toget skal ha en funksjon som kollektivtransportens indre stamlinje er det blant annet viktig at tilbudet økes til to-timersfrekvens, at dagens stoppstruktur beholdes, at digital infrastruktur forbedres og at reisen oppleves som trygg og enkel. Agder fylkeskommune vektlegger også viktigheten av jevnlig dialog med Agder kollektivtrafikk og Agder fylkeskommune om persontogtilbudet.

Saksopplysninger

Togets rolle i Agder

I Agder er det stort engasjement knyttet til jernbanen. Persontogtilbudet på Sørlandsbanen og Arendalsbanen er en viktig del av kollektivtilbudet i fylket, og togets funksjon er som kollektivtransportens indre stamlinje. I distriktene kan toget være det eneste aktuelle kollektivtilbud for jobb- og studie-/skolereiser.

Hovedutvalget for samferdsel og mobilitet i Agder har tidligere vedtatt å utvikle allerede eksisterende stasjoner langs Sørlandsbanen for å etablere bo- og næringsvirksomheter nær stasjonsområdene i Agder (sak 28/22 i Hovedutvalg for samferdsel) og at det regionale jernbanesamarbeidet Jernbanepattform Agder skal startes opp igjen fra 2025 (Sak 25/24 i Hovedutvalg for samferdsel og mobilitet)

Innspill til Trafikkpakke 1 sør

Jernbanedirektoratets gjeldende trafikkavtale med Go-Ahead Norge om togtilbudet på Sørlandsbanen, Jernbanen og Arendalsbanen (Trafikkpakke 1 Sør) utløper i desember 2027. Som beskrevet i orienteringssak til hovedutvalg for samferdsel og mobilitet i november 2024 har Jernbanedirektoratet direktetildelt kontrakten fra 2027 til VY.

Dette betyr at inngåelse av ny ordinær avtale for togtrafikken i sør, som Go-Ahead i dag kjører, blir utsatt. I en mellomperiode vil Jernbanedirektoratet sikre trafikken gjennom en kortsiktig direktetildeling til Vy i inntil fem år. Dette er et unntak som følger av EUs fjerde jernbanepakke.

I orienteringssaken sto det også at Jernbanedirektoratet vil gjennomgå alle eksisterende trafikkavtaler for persontog i Norge som følge av endringer i EØS-regelverket.

Agder, Telemark og Rogaland fylkeskommuner deltok på et administrativt møte i regi av Jernbanedirektoratet 10. januar 2025. Bakgrunnen for møtet er at Jernbanedirektoratet skal gjøre en grundig vurdering av både omfang og inndeling av dagens trafikkavtaler for persontogtransport. Som det kommer frem i vedlagt referat fra møtet har Jernbanedirektoratet gitt fylkeskommunene muligheten til å gi innspill til kommende trafikkpakke innen **14. februar 2025**.

Ruteplanprosessen

Agder fylkeskommune har to årlige dialogmøter med Jernbanedirektoratet hvor kommende ruteplan er et av temaene. En ruteplan (eller rutetabell) gjelder i ett år (fra desember til desember). Ruteplanen på Sørlandsbanen, Jærbanen og Arendalsbanen for 2026 gjelder fra midten av desember 2025. Jernbanedirektoratet er oppdragsgiver for persontog-operatørene og kan komme med tydelige føringer for ruteplanene.

I siste dialogmøtet mellom fylkeskommunen og Jernbanedirektoratet (25. november 2024) ble fylkeskommunen bedt om å innhente og sammenstille ruteplaninnspill fra kommunene på Agder til neste møtet som finner sted 20. februar 2025.

Underveis i prosessen med ruteplanen for kommende år vil persontogoperatørene utarbeide en søknad for ruteplaner som oversendes til Bane NOR i løpet av våren. Etter Bane NORs behandling sendes forslagene til Jernbanedirektoratet for endelig godkjenning. Etter endelig godkjenning er oppstartsdato i desember hvert år.

Videre prosess for fylkeskommunens innspill

Vedtaket i denne saken vil oversendes til Jernbanedirektoratet som Agder fylkeskommunes innspill til trafikkpakke 1 sør og som innspill til fremtidige ruteplaner.

Jernbanedirektoratet vil vurdere alle innkomne innspill som gis til trafikkpakke 1 sør og gi fylkene en tilbakemelding. Tilbudsgrunnlaget for ny trafikkavtale slutføres i begynnelsen av mars 2025.

Jernbaneplattform Agder har ikke har kommet i gang med møtevirksomhet på nåværende tidspunkt og har ikke fått anledning til å gi sine anbefalinger i denne saken til hovedutvalg for samferdsel og mobilitet.

Jernbanens rolle i byvekstavtalesamarbeidet

Gjennom byvekstavtalesamarbeidet skal kristiansandsregionen utvikle nye mobilitetsløsninger som vil kunne gi reisende større valgfrihet og være bedre tilpassede produkter. I arbeidet skal det konkretiseres hvilke tiltak som skal gjøres innen mobilitetsutvikling og holdningsskapende arbeid. I denne sammenheng vil jernbanens rolle som del av kollektivtilbudet være sentral å omtale.

Vurderinger

Fylkeskommunedirektøren legger vekt på at togtilbudet på Sørlandsbanen spiller en viktig rolle for god mobilitet for innbyggerne i Agder. Videre er persontogtilbudet av betydning for regionsutviklingen og for bo- og arbeidsmarkeder i Agder. Dette kommer også tydelig frem av målsettingene i Regionplan Agder 2030 og Regional plan for mobilitet 2023-2033 (mobilitetsplanen).

Fylkeskommunedirektøren er derfor positiv til at Jernbanedirektoratet gjennomfører årlige dialogmøter med fylkeskommunen og at fylkeskommunene gis muligheten til å komme med innspill. Dette styrker samhandlingen som er helt nødvendig for å nå de felles målene i Regionplan Agder 2030 om å bli et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår og for å nå målsettingene i mobilitetsplanen om å sammen gjøre reisene på Agder enkle, trygge og grønne.

Fylkeskommunedirektøren er opptatt av at persontogtilbudet skal være attraktivt, enkelt og trygt å benytte. Derfor mener fylkeskommunedirektøren at følgende bør vektlegges i innspill til Jernbanedirektoratet:

- Det er viktig å opprettholde dagens tilbud på Sørlandsbanen og Arendalsbanen som et minimum. Tilbudet bør styrkes til avganger hver andre timer (to-timers frekvens) og avganger til samme tidspunkt hver annen time (stive rutetider). Antallet avganger på strekningene Kristiansand-Oslo og Kristiansand-Stavanger og vil gi reisende et bedre tilbud med økt forutsigbarhet. Både økte avganger og stive rutetider vil gjøre reisen lettere å planlegge og gi en enklere reise.
- Dagens stopp på stasjonene langs Sørlandsbanen og Arendalsbanen (stoppstruktur) må beholdes. Betydningen av dagens stoppstruktur har stor betydning for mobiliteten i fylkets – særlig for indre Agder.
- Redusert reisetid, økt regularitet og punktlighet vil øke togets konkurranseevne og fører til bedre reiseopplevelser, og burde prioriteres inn i arbeidet med

trafikkavtaler.

- Tilgjengelig og stabil digital infrastruktur langs hele reiseruta vil være avgjørende for at toget skal være en reell konkurrent mot andre reisealternativer og dette vil bygge oppom en enklere og mer behagelig reise.
- Tilbringertjenester, billettering, takster, priser og reisegarantier for kundene. Agder fylkeskommune er opptatte av sømløs mobilitet, helhetlige reiser og gode bytte- og knutepunkt, og fylkeskommunedirektøren ber persontogoperatøren ivareta god dialog med Agder kollektivtrafikk på disse områdene.

Fylkeskommunedirektøren er også opptatt av at arbeidspendlere vest og øst for Kristiansand har et reelt tilbud på hverdager. Kristiansandsregionen er et bo- og arbeidsmarked hvor flere fra omegnskommunene daglig pendler til og fra arbeid i Kristiansand. I byvekstavtalen som ble vedtatt høsten 2024 er det målsatt å fremme kollektivtransport, sykling og gange, samtidig som biltrafikk og klimagassutslipp reduseres. Dagens pendlingstilbud fra vest må beholdes samtidig som et tilbud fra øst som passerer Vennesla stasjon med ankomst Kristiansand stasjon vil kunne være et reelt og konkurransedyktig alternativ til personbil som kan bidra til at regionen når sine målsettinger om nullvekst i personbiltrafikken.

Sammen med regionrådene i Agder er det gjort et arbeid med oppfølging av hovedutvalgets vedtak om strategi for utvikling av stasjonsbyene. I den forbindelse spiller fylkeskommunedirektøren inn at fylkeskommunen ber persontogoperatøren ta initiativ til møter med fylkeskommunens reiselivsgruppe for å se på markedsføring og reisepakker knyttet til destinasjoner på Sørlandet.

Regionplan Agder 2030

Formålet med Regionplan Agder 2030 er å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Vi skal ta hele Agder i bruk og målbildet i 2030 er at vi tar grønne reisvalg i hele regionen, og det er lagt til rette for nullutslippsløsninger for personmobilitet og godstransport. Det skal være enkelt og attraktivt å reise kollektivt til daglige gjøremål. Togtilbudet på Sørlandet er med på å utslipp sammenlignet med andre transportformer.

Regional plan for mobilitet 2023-2033

Det overordnede målet for Regional plan for mobilitet 2023-2033 er at vi sammen gjør reisen enkelt, trygg og grønn. Videre har planen 23 steg frem mot 2033 hvorav steg 1 lyder å få flere til å reise med kollektivtransport, steg 3 er å få helhetlig reiseinformasjon og en billett og steg 5 er å styrke togets funksjon som indre stamlinje i kollektivtransporten.

Planen oppgir blant annet at vi skal:

- Jobbe for at flere vest og nord for Kristiansand får muligheten til å benytte lokale/regionale tog på daglige reiser.
- Gjøre en vurdering og kartlegging av muligheter og behov ved stasjonsbyene.
- Utrede Arendalsbanens funksjon og hvordan kollektivtilbudet på denne strekningen bør være.

Økonomiske konsekvenser

Ingen økonomiske konsekvenser.

Konklusjon

Agder fylkeskommunes innspill til persontogtilbudet på Sørlandsbanen inkludert Arendalsbanen og Jærbanen gjenspeiler at Agder er opptatte av reisene på Agder skal

være trygge, enkle og grønne. Persontogtilbudet skal være godt og forutsigbart for innbyggerne i Agder. Reiser må sees i sammenheng for at mobiliteten på Agder skal oppleves som god og tilgjengelig.

For at toget skal ha en funksjon som kollektivtransportens indre stamlinje er det viktig at dagens stoppstruktur beholdes, at digital infrastruktur forbedres og at hele reisen sees i sammenheng.

Kristiansand, 16.01.2025

Tine Sundtoft
Fylkeskommunedirektør

Ola Olsbu
fylkesdirektør